

TADEUSZ TAŃSKI

Syn Czesława Tańskiego Tadeusz był twórczym człowiekiem i utalentowanym konstruktorem, podobnie jak ojciec. Ponadto był błyskotliwym inżynierem i wynalazcą. Potrafił szkicować rysunki techniczne na stolikach warszawskich kawiarni. Zaprojektował pierwszy polski samochód osobowy CWS T-1 tak, że można było zmontować i rozebrać go za pomocą tylko jednego klucza płaskiego. Ten samochód jest uważany za jeden z najlepszych na świecie.

Po ukończeniu studiów inżynierskich w Paryżu Tadeusz Tański projektował sprężarki i silniki do samolotów dla brytyjskich i francuskich firm. Skonstruował wtedy, mając 23 lata, największy na świecie lotniczy silnik 12-cylindrowy.

W roku 1919 powrócił do Polski. Rok później stworzył funkcjonalny samochód pancerny, który był wykorzystany w wojnie z bolszewikami w latach 1919–1921.

Tadeusz Tański wymyślał i konstruował także inne urządzenia, np. aparat do automatycznego wywoływania zdjęć, kierując się tą samą zasadą funkcjonalności i prostoty. Jego myśl techniczna wyprzedziła swoją epokę.

Samochód CWS T-1 jest arcydziełem inżynierii, posiada bowiem niepowtarzone do dziś rozwiązania konstruktorskie. Wszystkie nakrętki i śruby w nadwoziu i silniku miały taki sam rozmiar, a rozrząd i skrzynia biegów składały się z zestawu jednakowych kół zębnych.

CWS T-1, skonstruowany przez Tadeusza Tańskiego, był produkowany do 1931 roku, kiedy to włoski Fiat podpisał rządowy kontrakt na produkcję samochodów, które miały być o wiele tańsze.

Tadeusz Tański z ojcem Czesławem w pracowni malarskiej

Samochód CWS T-1 Torpedo, replika stworzona przez Ludwika Roźniakowskiego

Prototypowa wersja samochodu CWS T-1, rekonstrukcja Jarosława Śliwińskiego

Źródła:

E. Matyaszewska, Tański Czesław, Tański Tadeusz (biogramy). Polski Słownik Biograficzny. Tom 52. Zeszyt 2. Kraków Warszawa, 2018.
A. Glass, Polskie konstrukcje lotnicze 1893–1939, WKiŁ, Warszawa, 1977.
J. Tarczyński, Samochody inż. Tańskiego, ZP Grupa, 2009.
T. J. Murzyn, Puszcza Mariańska. Zarys dziejów gminy 1313–2000, 2016.

Teksty i projekt graficzny – Igor Pańkow
Redakcja i korekta – Anna Rogala

„Żywa” lotnia Tańskiego przed budynkiem Liceum Ogólnokształcącego w Puszczy Mariańskiej podczas Dnia Patrona, 06.04.2018 r.

Misja Liceum Ogólnokształcącego im. Czesława Tańskiego

Społeczność Liceum Ogólnokształcącego im. Czesława Tańskiego w Puszczy Mariańskiej jest niezmiernie dumna ze swojego Patrona. Tradycją szkoły są Dni Patrona, podczas których są wygłaszane wykłady i przeprowadzane konkursy o Patronie, jego epoce. Organizowane są questy i spacerki edukacyjne po Olszance. Popularne wśród młodzieży są konkursy na sobowótora Czesława Tańskiego. Szkoła jest objęta patronatem LOT-u. Istnieją klasy stewardów, stewardes. Wśród absolwentów liceum są piloci i stewardesy.

W galerii szkolnej znajdują się kopie wielu obrazów Tańskiego oraz pejzaż jego autorstwa, który przekazała w darze szkole Joanna Kobińska. Liceum jako jedyna szkoła w Polsce w 2018 roku zostało nagrodzone Medalem im. Czesława Tańskiego za kultywowanie pamięci o swoim Patronie. Wiosną 2019 roku w Sejmie RP Szkoła zorganizowała we współpracy z Centralną Biblioteką Wojskową w Warszawie wystawę o dokonaniach Czesława i Tadeusza Tańskich „Wizjonerzy i Geniusze”.

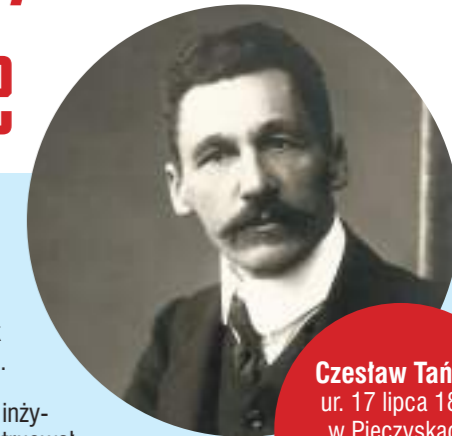
Zwycięzca konkursu na sobowótora Czesława Tańskiego w 2015 r.

Kandydaci konkursu na sobowótora Czesława Tańskiego w Liceum Ogólnokształcącym w Puszczy Mariańskiej, 12.04.2018 r.

Czesław Tański i jego syn Tadeusz dzięki wyjątkowym talentom dokonali niezwykłych osiągnięć w różnych dziedzinach

Wizjonerzy i Geniusze

Czesław Tański
ur. 17 lipca 1862
w Pieczyskach
zm. 24 lutego 1942
w Olszance

Czesław Tański był artystą malarzem, rysownikiem, konstruktorem lotniczym, wynalazcą, pionierem szybownictwa i popularyzatorem lotnictwa. Jest nazywany *ojcem polskiego lotnictwa*. Z powodu nietuzinkowych osiągnięć zarówno w malarstwie, jak i w technice jest porównywany do Leonarda da Vinci.

Tadeusz Tański - wybitny konstruktor samochodowy, inżynier mechanik, wynalazca, geniusz motoryzacji. Skonstruował, między innymi, pierwszy polski samochód seryjnej produkcji.

Po ukończeniu budowy domu w 1936 roku Czesław Tański zamieszkał w Olszance koło Puszczy Mariańskiej. Jego syn Tadeusz często odwiedzał ojca, robiąc niezapomniane wrażenie na okolicznych mieszkańcach, ponieważ przyjeżdżał samochodem – do tego własnej konstrukcji, co w tych czasach było niezwykle. Początek II wojny światowej przyniósł dotkliwe straty. W czasie bombardowania Warszawy we wrześniu 1939 roku mieszkanie i pracownia Czesława Tańskiego przy ul. Mazowieckiej 2 spłonęły całkowicie wraz z zawartością. W lipcu następnego roku Tadeusz został aresztowany przez hitlerowskich okupantów i wywieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, gdzie stracił życie po stanowczej odmowie współpracy. Jego śmierć przyspieszyła jego śmierć. W niecały rok po stracie syna, który został pochowany w jakimś nieznanym zbiorowym grobie, na cmentarzu w Puszczy Mariańskiej został pochowany ojciec.

Z inicjatywy ówczesnej dyrektor Władysławy Wrzezińskiej i nauczyciela historii Henryka Wrzezińskiego 20.06.1980 r. Liceum Ogólnokształcącemu w Puszczy Mariańskiej nadano imię Czesława Tańskiego. Na grobie Patrona umieszczono nową płytę nagrobną z brązowego marmuru.

4 października 2019 r. z inicjatywy kpt. Wojciecha Tomaszewskiego, pilota Polskich Linii Lotniczych LOT, i obecnej dyrektor Liceum Urszuli Ewy Matusiak odsłonięto na cmentarzu w Puszczy Mariańskiej nowy pomnik Czesława Tańskiego zaprojektowany przez Łukasza Stożka, na którym zamieszczono epitafium dla syna Tadeusza.

Tadeusz Tański
ur. 11 marca 1892
w Moskwie
zm. 23 marca 1941
w Auschwitz-Birkenau

CZESŁAW TAŃSKI

„Szczerzy, ludzki, mądry, miły, prosty, a jednocześnie wytworny. Było prawdziwą przyjemnością przebywać w Jego towarzystwie. Wiele czytał i umiał o tym interesująco mówić. Każdego dnia gimnastykował się, rzucał oszczepem do celu, biegał – prześcigał młodszych” – tak wspominała Czesława Tańskiego nauczycielka Stanisława Kozłowska.

Czesław Tański pochodził ze szlacheckiego rodu herbu Nałęcz. Jego ojciec Adam Tański, ziemianin, mieszkający w Pieczyskach koło Grójca, brał udział w powstaniu styczniowym 1963 r., trafił do więzienia i musiał zapłacić dużą kontrybucję, co poskutkowałoubożeniem rodziny i w rezultacie utratą całego majątku.

Czesław Tański był szczególnie przywiązany w swoim życiu do trzech miejscowości: Pieczysk, gdzie spędził dzieciństwo, Wygody koło Janowa Podlaskiego, gdzie miał możliwość nie tylko malować pejzaże, sceny rodzajowe oraz konie pełnej krwi, ale i przeprowadzać eksperymenty lotnicze na większą skalę, i Olszanki koło Puszczy Mariańskiej, którą nazywał „Małe Pieczyska”, nawiązując do miejsca urodzenia.

Będąc właścicielem mieszkania i pracowni w Warszawie, od 1928 r. wynajmował w Olszance pół domu nad łąką. Jego sąsiadami byli inni znani twórcy – malarz Józef Rapacki, historyk literatury Henryk Galle, aktorska rodzina Leszczyńskich i inni. Z czasem kupił od Wróblewskich działkę, na której wybudował drewnianą willę w kształcie hangaru lotniczego, planując kontynuację swoich poczynań lotniczych, i w czerwcu 1936 r. w nim zamieszkał.

Miał pomysł stworzenia maszyny typu „skrzydła dla wszystkich”, która mogłaby szybko przenosić człowieka z miejsca na miejsce, nie wznosząc się zbyt wysoko nad ziemią. Próbował udoskonalić w tym celu swój śrubowiec z 1907 r. stworzył kilka nowych modeli, ale Instytut Techniczny Lotnictwa w 1934 r. odmówił współpracy. Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej zakupiła wtedy wszystkie jego maszyny lotnicze, które przekazano do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. W 1939 r. zademonstrowano je na Ogólnopolskiej Wystawie Lotniczej we Lwowie, a później w warszawskim muzeum. Uległy zniszczeniu po wybuchu II wojny światowej we wrześniu 1939 r.

„Autoportret”, olej, 1927, Muzeum Narodowe w Warszawie

„Pochód śmierci”, 1898, Muzeum Sztuki w Łodzi

„Widok z okna domu artysty w Olszance”, olej, Liceum Ogólnokształcące im. Cz. Tańskiego w Puszczy Mariańskiej

Plakat PLL LOT „100 lat światowego lotnictwa”

Pierwsza wersja szybowca „Lotnia” Czesława Tańskiego

Czesław Tański przy swoim samolocie „Łątka”

KONSTRUKTOR LOTNICZY

Czesław Tański od dzieciństwa zafascynowany był lataniem. Obserwował loty owadów i ptaków, między innymi łątek i bocianów. Później oparł swoje rozważania techniczne właśnie na locie bocianów, które wykorzystują wznoszące prądy powietrza dla „szybowania” bez poruszania skrzydłami.

Od 1893 r. tworzył modele latające napędzane gumką. Pod wpływem prób szybowcowych Otto Lilienthala zbudował własny szybowiec, który nazwał „Lotnią”. Po udoskonaleniu go w czerwcu 1896 r. wykonał kilka prób wzniesienia się w powietrze, biegnąc pod wiatr, i przeleciał około 20–40 m. Od tego krótkiego lotu zaczęła się w Polsce historia lotnictwa.

W późniejszych latach Tański skonstruował i zbudował kilka modeli samolotów i śmigłowców.

Szkoły pod patronatem Czesława i Tadeusza Tańskich

Szkoły noszące imię Czesława Tańskiego:

- Liceum Ogólnokształcące im. Czesława Tańskiego w Puszczy Mariańskiej
- Szkoła Podstawowa im. Czesława Tańskiego w Janowie Podlaskim
- Szkoła Podstawowa nr 65 z oddziałami integracyjnymi i sportowymi im. Czesława Tańskiego w Bydgoszczy

Szkoły noszące imię Tadeusza Tańskiego:

- Zespół Szkół Samochodowych im. inż. Tadeusza Tańskiego w Poznaniu
- Zespół Szkół Samochodowych im. inż. Tadeusza Tańskiego w Nowym Sączu
- Zespół Szkół nr 5 Centrum Kształcenia Praktycznego im. Tadeusza Tańskiego w Stargardzie
- Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych im. Tadeusza Tańskiego w Słupsku
- Zespół Szkół Technicznych im. inż. Tadeusza Tańskiego w Słubicach

„Dorożki”, akwarela, 1903

„Wiosna, malarzu, wiosna”, Tygodnik Ilustrowany, 1905

„Jadwiga, królowa Polski”, 1920, pocztówka

„Henryk Sienkiewicz i jego wizje”, 1905, Muzeum Literatury w Warszawie

ARTYSTA MALARZ

Czesław Tański zaczął interesować się sztuką dzięki swojej matce, która była uczennicą znanego malarza Alexandra Lessera.

Kunst malarski zdobywał w Warszawie pod kierunkiem Wojciecha Gersona, w Monachium - profesorów Otto Seitz'a i Alfreda Wierusz-Kowalskiego, w Paryżu - Williama Bouguereau i Gabriela Ferreira. Wysyłał swoje obrazy na wystawy w Krakowie i Warszawie. Otrzymał odznaczenia za osiągnięcia w sztuce. Pracował w Moskwie, Janowie Podlaskim, Warszawie i Olszance. W Moskwie uczestniczył w wystawach, ilustrował sportowe czasopismo i odwiedzał nielegalne debaty polityczne.

Malował portrety, sceny rodzajowe i batalistyczne, pejzaże i martwą naturę. Od 1916 r. regularnie wystawiał swoje prace w warszawskiej Zachęcie.

„Oplatek ubogich”, rysunek, Tygodnik Ilustrowany nr 3, 1903